

Holocene mollusken van Stompwijk (Z.H.)

In April 1943 verzamelden ons medelid Dr.H.C. Blöte en ondergeteekende onder Stompwijk aan de Kniplaan ten Oosten van den Vliet, gemeente Leidschendam, mollusken. Hier is voor den aanleg van een nieuwen verkeersweg van ongeveer ZZW-NNO verlopend kanaal gegraven, waaruit van een diepte van ongeveer 5 m zand werd opgezogen. Dit zand behoort tot het oude zeezand (I1z) van de Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, dat, zooals men op het profiel op kwartblad IV van blad 30 ('s-Gravenhage) kan zien, ter plaatse nog juist onder het laagveen (I5v) en de oude zeeklei (I3k) aanwezig is.

Het hoeft ons dus niet te verwonderen, dat in het opgebaggerde materiaal mariene mollusken in grooten getale en vele soorten werden aangetroffen. Behalve typisch mariene soorten bleken ook elementen van een wadfauna (Scrobicularia plana (da C.), Hydrobia ulvae (Penn.) algemeen te zijn.

Monsters van het lichte materiaal, dat hier en daar aan den oever van het kanaal was aangespoeld, werden meegenomen en later na drogen uitgezeefd en gesorteerd. Hierin werden de volgende mollusken aangetroffen '):

A. Mariene soorten:

- Hydrobia ulvae (Penn.), vele
- Mytilus edulis L., enkele juv.
- Pecten opercularis (L.), $\frac{1}{2}$
- Mysella bidentata (Mont.), diverse
- Cardium edule L., enkele
- Spisula subtruncata (da C.), vele juv.

') In deze lijst beteekent: enkele: 1-5, diverse 5-15 en vele: meer dan 15 exemplaren. Bij de bivalven zijn losse schalen geteld.

Spisula solida (L.), enkele juv.
Donax vittatus da C., enkele
Abra alba (Wood), enkele
Angulus tenuis (da C.), 1 fragment
Macoma balthica (L.), enkele

Als mariene elementen nogeen verder nog genoemd worden:
Psammochinus miliaris (Gmel.) 1 juv., en fragmenten van Ophioglypha
spec en Balanus spec.

B. Brakwaterbewoners:

Hydrobia stagnalis (Bast.), enkele
Congeria cochleata (Kickx), $\frac{1}{2}$

C. Zoetwaterbewoners:

Theodoxus fluviatilis (L.), enkele
Valvata cristata Müll., enkele
Valvata piscinalis (Müll.), vele
Bithynia leachii (Shepp.), enkele
Bithynia tentaculata (L.), enkele + vele opercula
Ancylus fluviatilis (Müll.), diverse
Planorbis albus Müll., 1
" contortus (L.), enkele
" crista (L.), vele
" leucostona Müll., 1
" planorbis (L.), enkele
" vortex (L.), enkele
Lymnaea auricularia (L.), enkele
" ovata (Drap.), enkele
" stagnalis (L.), enkele
" truncatula (Müll.), diverse
Pisidium amnicum (Müll.), enkele
" cinereum Ald., vele
" henslowanum (Shepp.), diverse
" moitessierianum Pal., vele
" nitidum Jen., enkele
" pseudosphaerium Favre, $\frac{1}{2}$
" subtruncatum Malm., enkele
" supinum A.Schm., vele
Sphaerium lacustre (Müll.), 1
" solidum Norn., enkele
Unio pictorum (L.), $\frac{1}{2}$ juv.

D. Landbewoners:

Carychium minimum Müll., enkele
Valonia pulchella (Müll.), enkele
Pupilla muscorum (L.), enkele
Succinea pfeifferi Rossm., diverse
Clausilia spec., enkele fragmenten
Fruticicola hispida (L.), 1

De determinatie der Pisidia dank ik aan den heer J.G.J. Kuiper.
Opgemerkt mag worden, dat van P. amnicum en P. supinum ieder één
exemplaar inversodontie van de posterolaterale tanden vertoont. Vier
van de 100 schelpjes van P. supinum behooren tot de var. inappendiculata
Baudon.

Van Pupilla muscorum werden 3 exemplaren verzameld, waarvan er
2 adult zijn. Zij behooren tot den typischen vorm met een parietalen
tand. Deze beide exemplaren onderscheiden zich door een hooge schelp;
hun afmetingen zijn:

Hoogte 3 $\frac{3}{4}$ mm, breedte 2 mm, aantal windingen 6 $\frac{1}{2}$.
" 4 $\frac{1}{4}$ mm, " 2 mm, " " 7.

Trachten wij tenslotte de herkomst der verschillende mollusca
na te gaan, dan mag allereerst opgemerkt worden dat geen soorten werden
gevonden, waarvan een hooger en ouderdom dan holocéen moet worden aan-
genomen.

Van de mariene soorten veronderstellen wij, dat zij uit het oude
zeezand afkomstig zijn; waabewoners kunnen tot de fauna van de oude
zeeklei behooren. Wat de zoetwaterfauna betreft, deze zal zeker ten
deele uit de omliggende poldersloten afkomstig en dus recent zijn.
Van Planorbis vortex en Pl. contortus werden b.v. exemplaren gevonden,
die er zeer vers uitzien. Er is echter ook een fluviatiel elc.
aanwezig (b.v. Ancylus fluviatilis, Pisidium amnicum, P. supinum,

Sphaerium solidum). Het ligt voor de hand hierbij aan de nabijheid van den Vliet te denken, die wellicht voordat de mensch zijn loop regelde zijn bed wel eens verlegde. Zoo is het mogelijk dat in den bodem overigens onbelangrijke fluviatiele afzettingen voorkomen, die bij het graven van het kanaal hier en daar zijn aangesneden.

Hoewel een nauwkeurig onderzoek van de plaatselijke recente fauna noodig zou zijn om dit te bewijzen, lijkt het niet onmogelijk dat alle gevonden landslakken thans nog in de onmiddellijke omgeving van de vindplaats leven. Het minst waarschijnlijk is dit wat betreft Clausilia spec., maar er is niets tegen om aan te nemen dat deze hier althans in het holoceen eens geleefd heeft.

Van Congeria cochleata vermoedt men, dat zij zich pas in de tweede helft van de vorige eeuw in ons land heeft gevestigd. Daar zij een bewoonster van brak water is, zou men haar aanwezigheid op deze plaats kunnen verklaren door aan te nemen dat hier sedert 1850 eens brak water aanwezig is geweest. Mij is geen enkel feit bekend, dat deze hypothese steunt. Voorlopig blijft de vondst van een losse klep van deze soort dus onverklaard.

C.O. van Regteren Altena.